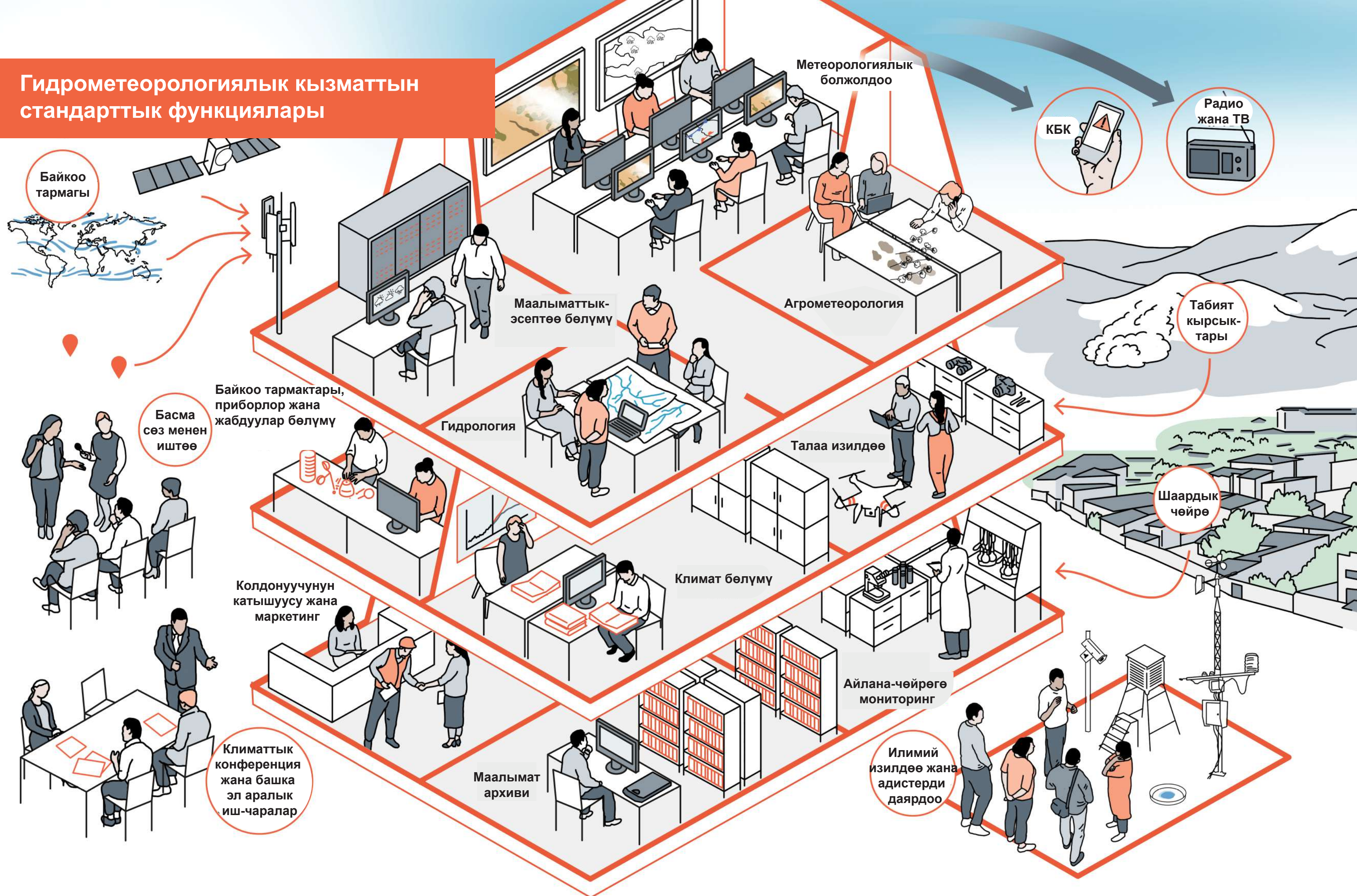

Гидрометеорологиялык кызматтын стандарттык функциялары

Метеорология жана аба ырайы божомолдору

Аэрологиялык зонддоо

Глобалдык синхрондоштурулган байкоолор күнүнө эки жолу 00 жана 12 саатта ГОУ боюнча

Метеоспутниктер

Орбиталык жана геостационардык спутниктер

АМДАР байкоо системасы (Учактан метеорологиялык маалыматтарды берүү системасы)

Коңшу өлкөлөр чогулткан маалыматтарын бөлүшөт

Метеорологиялык радар
Жамгырды, карды, шамалды жана мөңдүрдү аныктайт

Автоматташтырылган жана жерден байкоо жүргүзүү

Алыскы станциялардан маалымат чогултуу кыйын болушу мүмкүн

Шамалдын багыты жана ылдамдыгы

Кар өлчөгүч

Жердеги байкоолор, кол куралдары

Байкоолор үч саат сайын, суткасына 24 саат, жылына 365 күн жүргүзүлөт. Салттуу метеорологиялык станциялар параметрлерди өлчөө жана аба ырайы жөнүндө маалыматтарды берүү үчүн приборлор менен жабдылган.

Температура, нымдуулук, атмосфералык басым

Жер бетинен 2 метр бийиктикте

Жаан-чачын өлчөгүч
Жер бетинен 1.5 метр бийиктикте

Кар катмарынын бийиктиги

Жер бетинен 10 метр бийиктикте

Жаан-чачын

Температура, нымдуулук

Маалымат жаздыргыч

Маалымат өткөргүч

Метеостанцияларда байкоо жүргүзгөн метеорологдор тиешелүү билимге жана маалымат тажрыйбасына ээ

Ар кандай тереңдиктеги нымдуулук жана температура

Күн нурун жаздыргыч

Чаңды жана жаан-чачынды, анын ичинде радиациянын деңгээлин анализдөө

Гидрометеорологиялык маалымат системалары жана маалыматтарды иштетүү

Глобалдык борборлордон улуттук жана региондук маалыматтарды жана продукцияларды алмашуу

Ар бир 10-15 мүнөт

Көптөгөн маалыматтар улуттук гидрометеорология борборуна келип түшөт, сапаты контролдоодон жана иштетүүдөн өтөт

3 саат сайын

Колдонуунун башка тармактары үчүн метеорологиялык маалыматтар

Колдонуунун башка тармактары үчүн метеорологиялык маалыматтар

Гидрология
Агрометеорология
Климаттык тейлөө

Маалыматтар квалификациялуу синоптиктер тарабынан аба ырайын болжолдоо жана алдын ала эскертүүлөрдү даярдоо максатында талданат. Алар сменада 24 саат, жылына 365 күн иштешет.

Аба ырайынын сандык божомолдору

Аба ырайын болжолдоо

Аба ырайынын катаал эскертүүлөрү жана сезондук болжолдуу аба ырайы

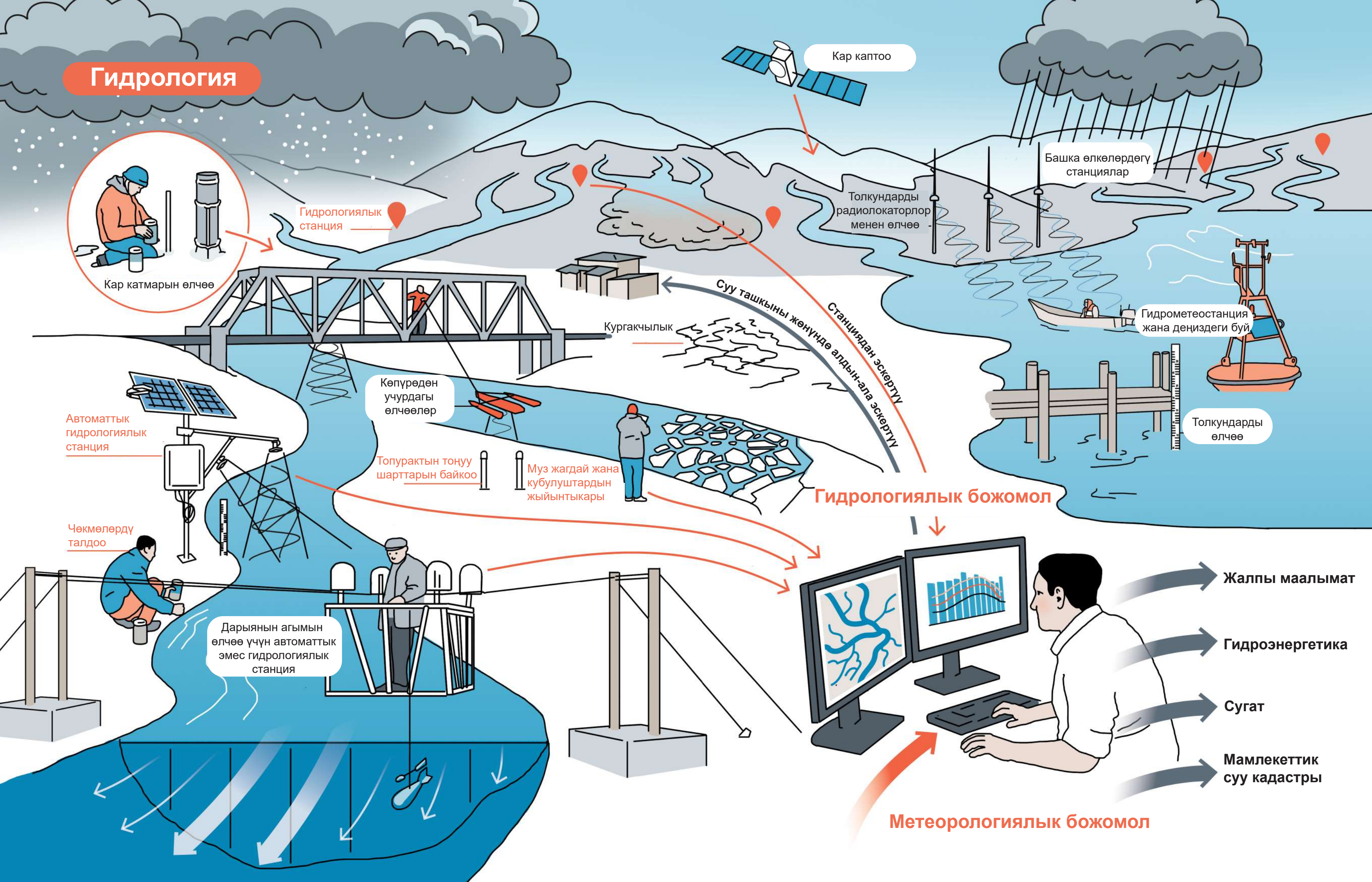
Алдын ала эскертүүлөр

Аба ырайы

Адистештирилген байкоолор

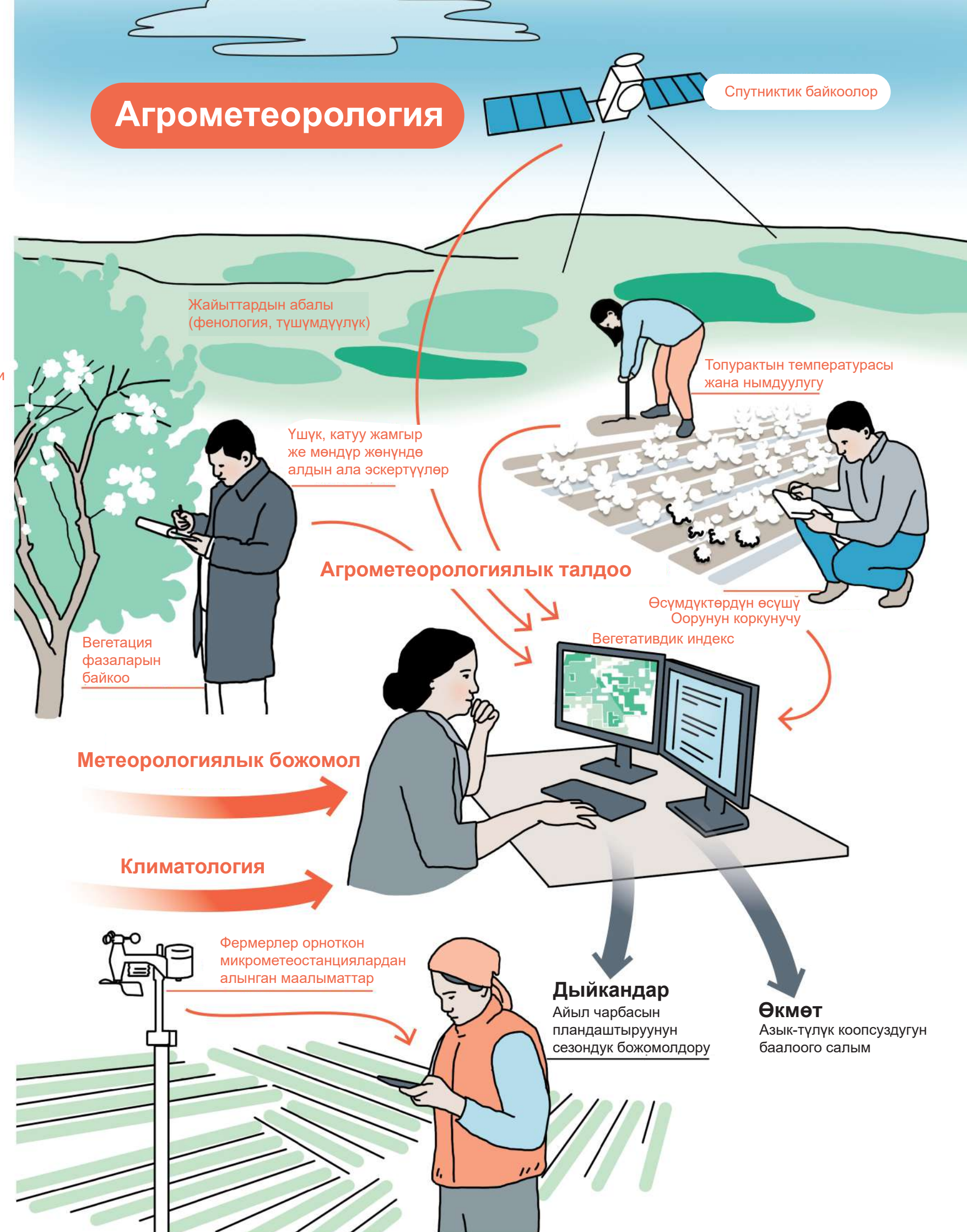
Гидрология

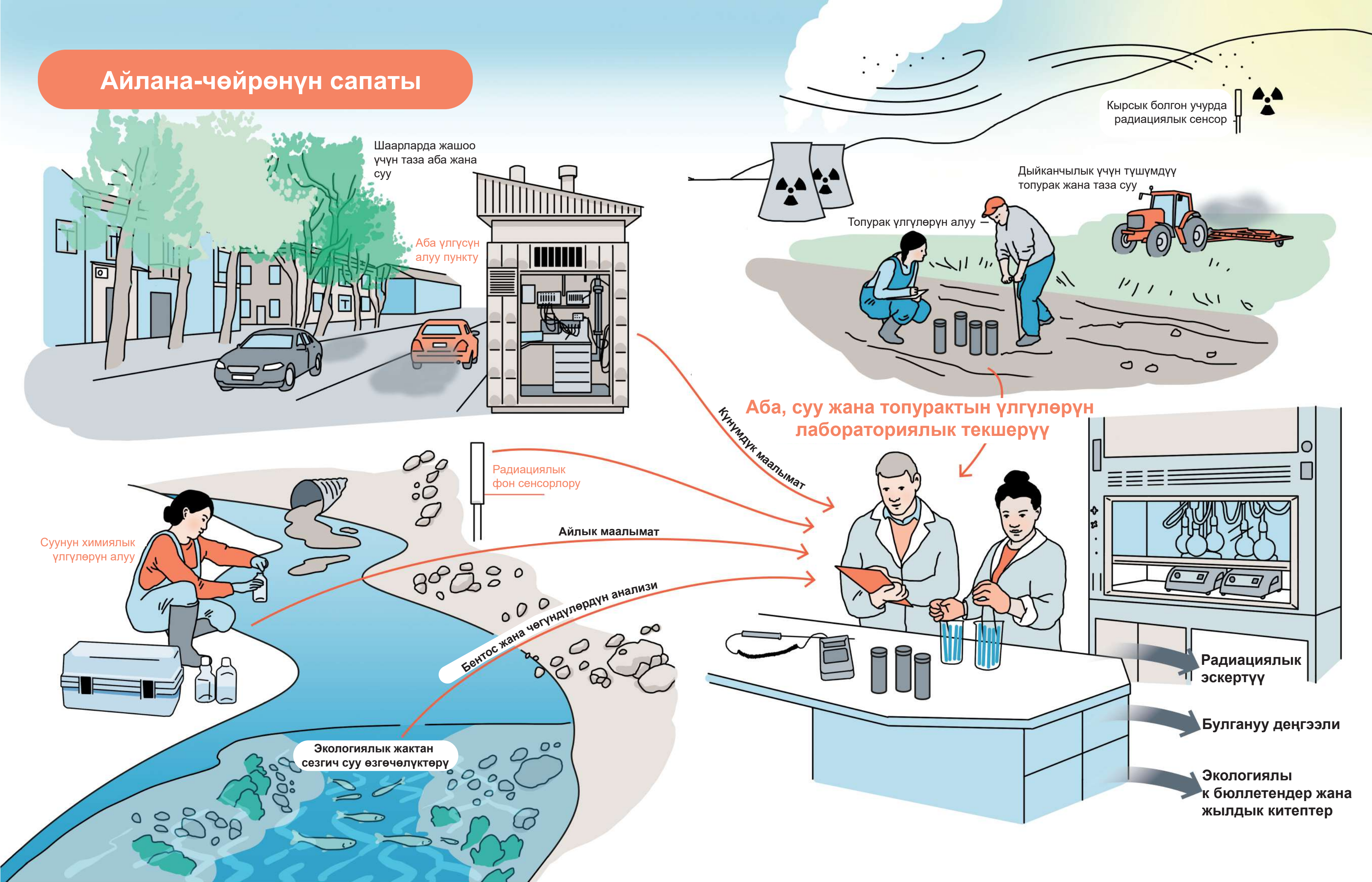
Климаттык тейлөө

Агрометеорология

Айлана-чөйрөнүн сапаты

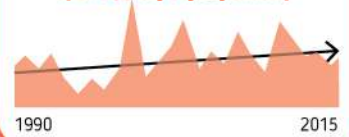

Климатты, суу ресурстарын баалоо жана экстремалдык аба ырайы жөнүндө эскертүүлөр

Парник газдарынын эмиссиясына жана климаттын өзгөрүшүнө Мониторинг жүргүзүү

Парник газдарынын эмиссиясын туруктуу эсепке алуу климаттын өзгөрүшү боюнча көрүлгөн чаралардын натыйжалуулугун баалоого жардам берет. Мөңгүлөрдүн эриши сыяктуу климаттын өзгөрүшүнүн кесепеттерин көзөмөлдөө алардын кесепеттерин баалоо жана адаптация пландарын иштеп чыгуу үчүн зарыл.

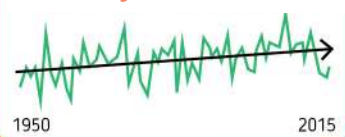
Экстремалдуу аба ырайы кубулуштары

Табигый кырсыктар жана алардын адам жашоосуна тийгизген таасири

Дыйкандар жана малчылар аба ырайынын жагымсыз окуяларына даярдануу үчүн метеорологиялык жана агрометеорологиялык маалыматты колдоно алышат. Узак мөөнөттүү тенденцияларды билүү айыл чарбасынын жана жерди пайдалануунун салттуу формаларын уюштурууга мүмкүндүк берет. Кооптуу окуялар жөнүндө алдын-ала эскертүү адамдардын үйлөрүндө, жолдордо жана талааларда коопсуз абалда болушун камсыз кылуу үчүн зарыл.

Вегетация мезгилинин узактыгы

Суук күндөрдүн саны

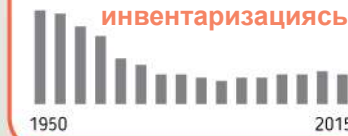
Жылуу күндөрдүн саны

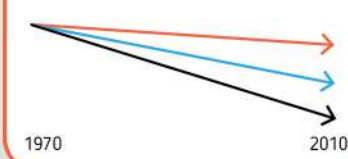
Ыңгайлуу шарттар жана адамдардын ден-соолугу

Климаттын өзгөрүшүн изилдөө коомдук саламаттыкты сактоону жаңы шарттарга ылайыкташтыруу пландарын иштеп чыгат жана температуранын тенденцияларын билүү бакча өсүмдүктөрүн тандоого жардам берет.

Парник газдарынын эмиссиясынын инвентаризациясы

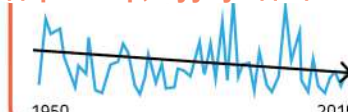
Мөңгүлөрдүн өлчөмү

Мөңгү менен азыктанган дарыялар, суунун чыгымы

Жаан-чачындан азыктанган дарыялар, Суунун деңгээли

Түшүмдүүлүк жана климаттын өзгөрүшү

Гидроэнергетика жана сугат

Өсүмдүктөрдү сугарууну гидроэнергетика менен тең салмакташтыруу сезондук суу запастарын билүүдөн көз каранды.

Айыл чарба өндүрүшү жана азык-түлүк коопсуздугу

Климаттын өзгөрүшүнүн азык-түлүк өндүрүшүнө жана айыл чарба өсүмдүктөрүнө тийгизген таасирин моделдөө өзгөчө кырдаалдарды жакшыраак пландаштырууга жардам берет. Дыйкандарга агрометеорологиялык божомолдор жана күнүмдүк аба ырайы тууралуу маалымат керек.

Айыл чарба

Айыл чарбаны пландаштыруу

- ▶ Метеорологиялык маалымат курулуш иштерин пландаштырууда жетекчилик катары кызмат кыла алат.
- ▶ Дыйкандар баалуу жемиш азыктарын буурчактан коргоо үчүн торду колдоно алышат

- ▶ Кардын аянты жана шамалдын тарыхый маалыматтары чатырды долбоорлоодо көрсөтмө катары кызмат кыла алат.

Бийик тоолуу жана жапыз жайыттар

- ▶ Малчылар аба ырайынын камсыздандыруу талаптарын бергенде метеорологиялык аныктамаларды колдоно алышат.
- ▶ Кыска мөөнөттүү божомолдор бороон, кар жана жер көчкү коркунучу жөнүндө эскертет.
- ▶ Сезондук агрометеорологиялык божомолдор жайыттын келечектеги шарттары жөнүндө маалыматты камтыйт.

Сугат өсүмдүктөрү

- ▶ Гидрологиялык маалымат дыйкандарга сугат тутумдарын башкарууга жардам берет.
- ▶ Ысык, мөңдүр же бороон сыяктуу экстремалдык аба ырайын болжолдоо дыйкандарды алдын ала чара көрүү зарылдыгын эскертиши мүмкүн.
- ▶ Топурактын нымдуулугу жөнүндө маалыматты айдоо убактысын пландаштыруу үчүн колдонсо болот.

Сугат керексиз өсүмдүктөр

- ▶ Агрометеорологиялык маалымат, мисалы, кардын болушу жана топурактагы нымдуулуктун көлөмү себүү жана жыйноо убактысын тандоого жардам берет.

Бактар

- ▶ Температура жана жаан-чачын жөнүндө сааттык маалымат дыйкандарга аялуу жемиш бактарын коргоого жардам берет.

Курулуш жана шаарлар

Турак жай курулушу

- ▶ Куруучулар жана долбоорлоочулар тарыхый аба ырайынын маалыматтарын колдонуп, үйлөрдүн жайгашкан жери жана багыты жөнүндө рационалдуу чечимдерди кабыл алышат, ошондой эле жылытуу жана муздатуу жагынан ыңгайлуулукту жана экономикалык натыйжалуулукту камсыз кылуу үчүн зарыл болгон жылуулук деңгээлин аныкташат.
- ▶ Даярдоо жана курулуш убагында фирмалар оптималдуу коопсуздукка жана натыйжалуулукка жетүү үчүн иш графигин пландаштырууда гидрометеорологиялык тейлөөнү колдоно алышат.

Атайын долбоорлор жана ыкчам иш-чаралар

- ▶ Атайын курулуш объектилери — антеналар, көпүрөлөр, тоо карьерлери жана башка ири же татаал курулуштар-пландаштырууга өзгөчө мамилени талап кылат.
- ▶ Мисалы, температуралык баалуулуктар жана басымдуу шамал жөнүндө тарыхый маалыматтар курулуш материалдарын тандоодо жана башка инженердик маселелерде маалыматтык негиз боло алат.

Коммуналдык кызматтар

- ▶ Шаар бийлиги аба ырайынын кыска жана орто мөөнөттүү болжолдоолорун потенциалдуу кооптуу кырдаалдарга чара көрүү чараларын уюштуруу жана калкка маалымдоо үчүн колдонот.

Инверсия жылуу горизонталдуу аба катмарлары муздак тыгызыраак аба катмарларынын үстүндө болгондо пайда болот. Шаарларда инверсия абанын автомобиль жана өнөр жай эмиссиялары менен булганышын жогорулатат жана туруктуу морлордун пайда болушуна алып келиши мүмкүн.

- ▶ Ооруканалар жана атайын муздатуу борборлору аялуу жашоочуларга көмөк көрсөтүү үчүн аномалдуу ысыкка карата пландаштырууну ишке ашырышат.

- ▶ Шаардык пландаштырууда аба ырайынын кескин өзгөрүшүнө, мисалы, суу ташкындарын азайтуу үчүн жамгыр топтоочу түтүкчөлөрдү куруу чараларын көрө алат.
- ▶ Күнүмдүк аба ырайы болжолдоолору жашоочуларга өз иш-аракеттерин пландаштырууга жардам берет

Унаа жана логистика

Каспийское море

Порттор

- Гидрометеорологиялык божомолдор портторду башкаруу үчүн жооптуу адамдарга кооптуу жеткирүү кырдаалдарына жооп берүүгө жардам берет.

АМДАР байкоо системасы
(Учактан метеорологиялык
маалыматтарды берүү системасы)

Метеорологиялык радарлар -
бул авиацияда шамалды жана
жаан-чачынды аныктоо үчүн
кеңири колдонулган кымбат
жана татаал приборлор.

Авиация

- Авиация системасы ички каттамдарды пландаштырууда пайдалуу метеорологиялык маалыматтарды чогултат.
- Аэропорттордо шамалдын ылдамдыгы жана учуудан конууга чейинки коопсуздук үчүн көрүнүү сыяктуу жалпы жергиликтүү аба ырайы шарттары бар.

Тоо жолдору

- Кар катмары жөнүндө маалымат тоолуу жолдорду саякатчылар үчүн коопсуз кылуучу кар көчкүсүнө каршы чараларды көрүүгө мүмкүндүк берет.

Автомагистралдар

- Айдоочулар маршруттарды пландаштырууда жол аба ырайы жөнүндө маалыматты - муз, кар, жамгыр, туман же шамалды колдоно алышат, ал эми транспорттук компаниялар күйүүчү майга болгон муктаждыкты жана жеткирүү убактысын баалоо үчүн ушул сыяктуу маалыматты колдонушат.

Жергиликтүү жолдор

- Экстремалдуу аба ырайы эскертүүлөрү саякатчыларга кооптуу чөйрө жөнүндө эскертет.
- Планоочулар суу ташкындарынын кесепеттерин минималдаштыруу максатында жолдордун жана көпүрөлөрдүн жайгашкан жерлерин тандоодо тарыхый гидрометеорологиялык маалыматтарды колдоно алышат.

Чаңдуу бороон

Коргоочу токой
тилкелери

Темир жолдор

- Катуу ысык темир жолдоруна таасирин тийгизиши мүмкүн, ал эми кар жана чаңдуу бороондор темир жол байланышына коркунуч келтирет.
- Экстремалдуу аба ырайынын божомолдору поезддердин коопсуздугун камсыз кылуу үчүн графиктерди тууралоого жардам берет.

Спорт, саякат жана ачык абада эс алуу

Тоо туризми

- ▶ Жер көчкү коркунучунун божомолдору коопсуздукту күчөтөт.
- ▶ Кыска мөөнөттүү метеорологиялык божомолдор ыкчам тейлөө жана техникалык тейлөө үчүн колдонмо болуп бере алат.
- ▶ Тарыхый жана учурдагы метеорологиялык маалымат пландаштырууда жана курууда колдонмо болуп бере алат.
- ▶ Лыжачылар жана сноубордчулар үчүн божомолдор жана отчеттор кар катмарынын абалы жөнүндө маалымат берет.

Климаттын өзгөрүшү

- ▶ Узак мөөнөттүү божомолдор ишкердик иш-аракеттерди пландаштырууда абдан маанилүү.

Кар катмарынын аянтын жана жатуу узактыгын өзгөртүү

Жөө туризм

- ▶ Күнүмдүк жана сааттык аба ырайы жөө жүргүнчүлөрдүн коопсуздугун камсыздай алат

Спорттук иш-чаралар

- ▶ Кыска мөөнөттүү божомолдор уюштуруучуларга иш-чараларга жакшы даярданууга жана пландарды тууралоого жардам берет.

Коомчулук тарабынан негизделген туризм

- ▶ Кыска мөөнөттүү аба ырайы саякатчыларга пландаштырууга жардам берет.
- ▶ Метеорологиялык маалыматты жергиликтүү саякат операторлору ишинде жигердүү колдонот.

Тоо туризми

- ▶ Шамал, көрүнүү шарттары жана бороон-чапкын божомолдору альпинисттердин коопсуздугун камсыздай алат.
- ▶ Метеорологиялык божомолдор тик учактардын коопсуздугун камсыз кылуу үчүн өтө маанилүү.

Майрамдар

- ▶ Майрамдык массалык иш-чараларды пландаштырууда аба ырайынын божомолу пайдалуу болот.

Көл жээгиндеги, көл жана деңиз туризми

Сезондук божомолдор эс алууну пландаштыруу үчүн маалыматтык негизди камсыз кылат.

Энергетика

Көмүр

- ▶ Божомолдор жылытуу мезгилинин башталышына жана аякташына даярданууда коммуналдык кызматтардын адистерине жардам берет
- ▶ Сезондук аба ырайы болжолдоолору долбоордун менеджерлерине энергия өндүрүү муктаждыктарын эсептөөгө жардам берет

Мунай платформалары

- ▶ Шамалдын, көрүнүүнүн жана муздун болжолдоолору платформаларга жана кайра андан унаалардын жүрүү графикин түзүүгө жардам берет

Жылытуу мезгили

Газ

- ▶ Абанын температурасынын божомолдору сезгич газ түтүктөрүндөгү басымды жөнгө салууга мүмкүндүк берет

Электр тармактары

- ▶ Тарыхый маалыматтар электр энергиясы үзгүлтүккө учурабашы үчүн электр чубалгысын тандоодо колдонулушу мүмкүн
- ▶ Кыска мөөнөттүү аба ырайы болжолдоолорун техникалык тейлөө графикин түзүүдө колдонсо болот
- ▶ Тармактын жүгүн болжолдоо моделдери тактык үчүн температура, нымдуулук, жаан-чачын, булут каптоо жана шамалдын күчү боюнча сааттык маалыматтарды колдонушат

Суу энергетикасы

- ▶ Тарыхый маалыматтар сууэнергетикасын пландаштыруучуларга суунун жетиштүү агымын камсыз кылууга жардам берет.
- ▶ Кыска мөөнөттүү аба ырайы болжолдоолору курулуш учурунда жумуш графикин түзүүдө колдонулушу мүмкүн.
- ▶ Сезондук маалыматтар суу чарбасын пландаштырууга жооптуу адамдарга айыл чарба жана гидроэнергетика муктаждыктары үчүн жетиштүү суу менен камсыз кылууга жардам берет
- ▶ Экстремалдык аба ырайынын божомолдору тобокелдиктерди азайтуу боюнча чараларды көрүүгө жардам берет.
- ▶ Кыска мөөнөттүү божомолдор өзгөчө кырдаалдарды аныктоого жардам берет, ал эми орто мөөнөттүү болжолдоолор пландаштырууга жардам берет.

Күн жана шамал энергиясы

- ▶ Аба ырайынын божомолдору шамал жана күн электр станцияларында энергияны иштеп чыгуу божомолдору үчүн маалыматтык негиз боло алат
- ▶ Тарыхый маалыматтар объектилердин жайгашкан жерин тандоодо колдонулушу мүмкүн, ал эми техникалык тейлөөнү пландаштырууда кыска мөөнөттүү божомолдор колдонулушу мүмкүн.

Атомдук энергетика

- ▶ Ар кандай бийиктиктеги шамалдын багыты жана күчү жөнүндө маалыматтар өзгөчө кырдаалдарга жооп берүү үчүн маанилүү
- ▶ Тарыхый маалыматтар жана учурдагы гидрометеорологиялык божомолдор пландоодо жана курулушта колдонулат
- ▶ Радиациялык мониторинг жооптуу адамдарга фондук деңгээлди көзөмөлдөөгө жана сыртка агып кетүүнү аныктоого жардам берет
- ▶ Гидрологиялык маалымат жылуулук станцияларын башкарууга жооптуу адамдар үчүн муздатуу үчүн суунун абалы жана жеткиликтүүлүгү жөнүндө негиз боло алат

Гидрометеорологиялык маалыматты кантип алууга болот

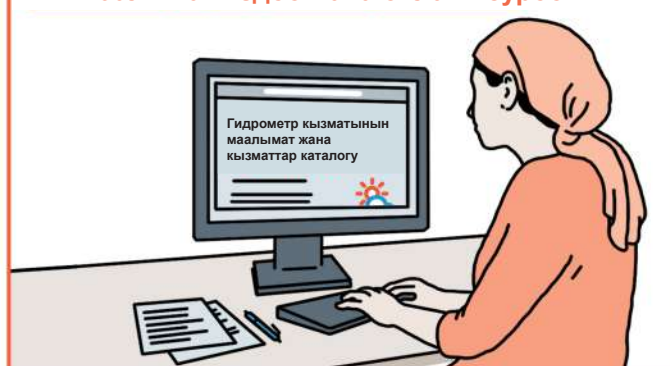
Акысыз гидрометеорологиялык маалымат

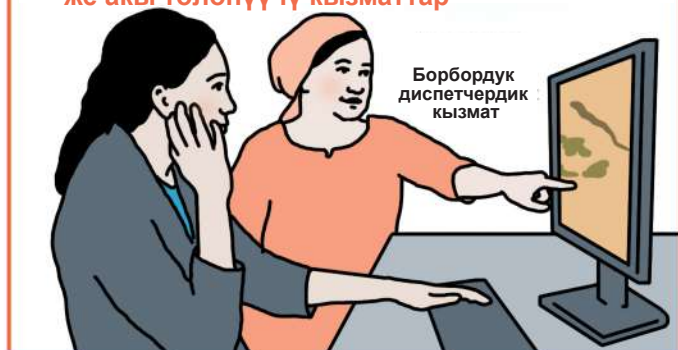
1 Аба ырайы боюнча маалымат суроо

2 Маалымат издөө жана онлайн суроо

3 Сурамга жараша акысыз консультациялар же акы төлөнүүчү кызматтар

4 Адистештирилген тандоо же тейлөө үчүн төлөө

5 Конкреттүү муктаждыктарга ылайыкташтырылган тейлөө түрлөрүн берүү

6 Гидрометеорология кызматын пайдалануунун артыкчылыктары

GFDRR
Global Facility for Disaster Reduction and Recovery

WORLD BANK GROUP

